

Riigihangete vaidlustuskomisjon

Edastatud digitaalselt allkirjastatuna aadressile vako@fin.ee

2. märts 2026

KOLMANDA ISIKU SEISUKOHT VAIDLUSTUSE OSAS

KOLMAS ISIK:	Aktsiaselts Atko Bussiliinid registrikood: 10926425
ESINDAJA:	vandeadvokaat Diana Minumets Advokaadibüroo WIDEN A. Laikmaa tn 15// Rävala pst 4, 10145 Tallinn e-post: diana.minumets@widen.legal
HANKIJA:	Riigi Tugiteenuste Keskus registrikood: 70007340
VASTUTAV ISIK:	Sandra Palu e-post: hanked@rtk.ee ; sandra.palu@rtk.ee .
VAIDLUSTAJA:	AS HANSABUSS registrikood: 10230847 e-post: teated@hansabuss.ee
RIIGIHANGE:	Avalik bussiliinivedu Viljandi maakonnas 2027-2035, riigihanke viitenr 299969
KOLMANDA ISIKU TAOTLUSED:	Jätta AS HANSABUSS (registrikood: 10230847) vaidlustus riigihankes viitenr 299969 rahuldamata; Jätta menetluskulud AS HANSABUSS kanda ning mõista viimaselt Aktsiaselts Atko Bussiliinid kasuks välja lepingulise esindaja kulud vastavalt esitatavale menetluskulude nimekirjale.

I ASJAOLUD

- Aktsiaselts Atko Bussiliinid (edaspidi: **kolmas isik**) osaleb Riigi Tugiteenuste Keskuse (edaspidi: **hankija**) poolt läbiviidavas riigihankes viitenr 299969 „Avalik bussiliinivedu Viljandi maakonnas 2027-2035“ (edaspidi: **Riigihange**).
- 10.02.2026 tegi hankija otsuse, millega tunnistas Riigihankes edukaks AS HANSABUSS (edaspidi: **vaidlustaja**) pakkumuse.
- 13.02.2026 tegi hankija otsuse jätta vaidlustaja kvalifitseerimata, sest tema tehniline ja kutsealane pädevus ei vastanud hanke alusdokumentides sätestatud kvalifitseerimise tingimustele. Seetõttu tunnistas hankija 13.02.2026 otsusega edukaks kolmanda isiku pakkumuse kui paremusjärjestuselt järgmise pakkumuse. Samuti tegi hankija 13.02.2026 otsused kolmanda isiku hankemenetlusest kõrvaldamata jätmise ning kvalifitseerimise kohta.
- 23.02.2026 esitas vaidlustaja riigihangete vaidlustuskomisjonile vaidlustuse, milles palub tunnistada kehtetuks hankija 13.02.2026 otsused vaidlustaja kvalifitseerimata jätmise ning

kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise ning kolmanda isiku hankemenetlusest kõrvaldamata jätmise ning kvalifitseerimise kohta.

5. 25.02.2026 kirjaga teavitas vaidlustuskomisjon kolmandat isikut vaidlustuse esitamisest ning võimalusest esitada vaidlustuse osas seisukoht hiljemalt 02.03.2026. Seega on käesolev menetluskirjeldus tähtaegne.
6. Kolmas isik esitab enda seisukoha vaidlustuse osas. Kolmas isik leiab, et hankija otsus vaidlustaja kvalifitseerimata jätmiseks on põhjendatud ja õiguspärane, mistõttu puudub vaidlustuse rahuldamiseks alus.
7. Kolmas isik põhjendab enda seisukohta vaidlustatud otsuste õiguspärasuse osas **ptk-s II**. Menetluslikke küsimusi käsitleb kolmas isik dokumendi **ptk-s III**.

II KOLMANDA ISIKU SEISUKOHT VAIDLUSTUSE OSAS

Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmine on põhjendatud

8. Hankija on edastanud kolmandale isikule vaidlustatud otsuse põhjenduste ilma ärisaladuseta versiooni (otsuse lisa 1), millest nähtuvalt on vaidlustaja jäetud kvalifitseerimata põhjusel, et vaidlustaja poolt hankepassis esitatud andmete kohaselt ei vasta vaidlustaja RHAD C: „Tehniline ja kutsealane suutlikkus“ p-s 1 sätestatud järgmisele kvalifitseerimise tingimusele (edaspidi: **Referentslepingu tingimus**):

„Pakkuja peab olema täitnud riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul vähemalt ühe teenuse osutamise lepingu sõitjate liiniveo valdkonnas (ühistranspordiseaduse § 4 tähenduses), mille liiniläbisõit kokku referentsperioodil on olnud vähemalt 9 000 000 kilomeetrit.“

9. Viidatud RHAD tingimuse kohaselt pidid pakkujad esitama Referentslepingu tingimusele vastavust tõendava lepingu andmed hankepassis. Otsuse lisas 1 esitatud põhjenduste kohaselt on vaidlustaja esitanud hankepassis Referentslepingu tingimusele vastavuse tõendamiseks kahe riigihanke tulemusena sõlmitud veolepingu andmed, millest aga kummagi lepingu alusel teostatud liiniläbisõit ei küündi tingimuses nõutud 9 000 000 kilomeetrit. Põhjendustest nähtub, et hankija on pöördunud mõlema vaidlustaja hankepassis esitatud hankelepingu teiseks osapoolaks oleva tellija poole ning on vastavate tellijate vastuste alusel kindlaks teinud, et kumbki vaidlustaja poolt hankepassis esitatud lepingu puhul pole täidetud Referentslepingu tingimuses nõutud minimaalse mahu nõue.
10. Seega on vaidlustaja ise esitanud hankijale enda kvalifikatsiooni tõendamiseks andmed, mis kinnitavad vaidlustaja mittevastavust Referentslepingu tingimusele. Kuna hankepassis esitatud referentslepingute näol on tegemist vaidlustaja poolt enda kvalifikatsiooni tõendamiseks esitatud andmetega, on hankija põhjendatult ning ainuõigesti jättnud vaidlustaja RHS § 104 lg 8 alusel kvalifitseerimata.

Referentslepingute andmete asendamine uuteга tähendaks dokumentide sisulist muutmist, mis lubatud pole

11. Põhjendamatu on vaidlustaja etteheide, justkui oleks hankepassis esitatud andmete näol tegemist kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide vormilise puudusega, mida saanuks RHS § 46 lg 4 või § 104 lg 7 alusel selgituste küsimisega parandada. Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmise otsus ei muutu õigusvastaseks põhjusel, et vaidlustajal on tegelikult olemas ka leping, mis täidab Referentslepingu tingimuse sisuks olevad nõuded. Vaidlustaja poolt viidatud kohtupraktika ega õiguskirjanduse seisukohad vaidlustaja seisukohta ei toeta, kuna hankepassis esitatud referentslepingute andmete asendamine uute andmetega tähendaks üheselt **kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide sisulist muutmist** - kvalifikatsiooni mitte-tõendavate lepingute andmed asendatakse kvalifikatsiooni tõendava lepingu andmetega - ning sellega põhjendamatu eelise andmist vaidlustajale.

12. Väär on vaidlustaja arvamus, justkui tuleneks *Corpore vs Töötukassa*¹ lahendis esitatud Riigikohtu seisukohadest see, et RHS § 104 lg 7 tulenev kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide selgitamise on ruum võrreldes RHS § 46 lg 4 sätestatud pakkumuse selgitamise ruumiga laiem.
13. Esiteks, Riigikohus on hiljutises lahendis selgelt märkinud, et RHS § 104 lg 7 ja RHS § 46 lg 4 näol on tegemist sisult samaväärsete õigustega, mille lubatavuse piirid määrab pakkuja te võrdse kohtlemise põhimõte.² Seega kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide täiendamine või muutmine RHS § 104 lg 7 sätestatud kontrolli raames ei ole kuidagi rohkem lubatud kui RHS § 46 lg 4 sätestatud üldalusel toimuv dokumentide selgitamine.
14. Teiseks, ei ole kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide leebemat käsitlust puudutav hüpotees Euroopa Kohtu praktikas kinnitust leidnud. Vastupidi, Euroopa Kohus on hilisemas praktikas rõhutanud, et hankija õiguse – lubada edukal pakkujal oma esialgset pakkumust hiljem täiendada või selgitada – ulatus sõltub direktiivi 2014/24 art 56 lg 3 sätete ning eelkõige selles viidatud võrdse kohtlemise põhimõtte nõuete järgmisest, ning mitte sellest, mida selgitused puudutavad.³ Seega selgituste küsimise ning nende arvesse võtmise lubatavus sõltu andmete iseloomust, vaid sellest, millist tähtsust puuduolevad või valed andmed omavad ning millist mõju omaks nende arvesse võtmine ettevõtjate võrdse kohtlemise põhimõttele.
15. Kolmandaks, kinnitavad *Corpore vs Töötukassa* lahendis Riigikohtu poolt esitatud juhised vastupidi seda, et hankija ei tohtinud vaidlustajalt Riigihankes selgitusi küsida ega andmete muutmist lubada. Nimelt Riigikohus selgitas viidatud lahendi p-s 23, et kvalifikatsiooni tõendamiseks esitatud andmete parandamine ei ole lubatud juhul, kui esitatud andmete kohaselt pakkuja ei vasta kvalifitseerimise tingimusele: „RHS § 39 lg 4 alusel kõrvaldatava puudusega ei ole tegemist siis, kui esitatud dokumendid ja andmed kinnitavad, et pakkuja ei vasta sisuliselt kvalifitseerimistingimustele (RHS § 39 lg-s 3 sätestatud olukord), st puudus on sisuline, mitte vormiline. Näiteks juhul, kui hankija on seadnud kvalifitseerimise tingimuseks pakkuja viimaste aastate lepingute teatava mahu ja pakkuja esitab teadlikult andmed lepingute mahu kohta, kuid neist nähtuvalt jääb lepingute maht allapoole nõutavat määra, ei ole tegemist RHS § 39 lg 4 alusel kõrvaldatava puudusega.“ Praeguses Riigihankes on tegemist just Riigikohtu poolt näitena esitatud olukorraga, kuna mõlemad vaidlustaja poolt Referentslepingu tingimuse täitmiseks esitatud lepingud jäävad alla hankija poolt RHAD-s kehtestatud (liinikilomeetrite) mahtu.
16. Praeguse vaidluse seisukohalt ei ole asjakohane ka vaidlustaja viide *Mitteldorf vs Töötukassa*⁴ Riigikohtu lahendile, kuna viidatud kaasuses oli tegemist andmete ebaselguse olukorraga - pakkujal jäi kvalifikatsiooni kinnitava küsimuse osas raadiovaliku nupp „jah“ või „ei“ üldse tegemata -, ning selle ebaselguse sai selgituse küsimise kaudu hõlpsasti kõrvaldada. Praegu säärase olukorraga tegemist pole, kuna vaidlustaja soovib asendada pärast pakkumuste esitamise tähtaega Referentslepingu tingimust mitte-täitvate lepingute andmed sellise lepingu andmetega, mis tingimuse täidaks. Seega ei ole viidatud lahendis tegemist praegusega analoogs olukorraga.
17. Praegusega sarnase olukorraga oli hoopis tegemist Euroopa Kohtu lahendis *Partner Apelski Dariusz*, kus kohus luges pakkumuse sisuliseks muutmiseks pakkuja poolt pärast pakkumuste avamist hankijale esitatud teadet selle kohta, millises tähtsuse järjekorras tuleks tema poolt algselt kõigis kaheksas riigihanke osas esitatud pakkumust arvesse võtta, et kõigi kaheksa osa suhtes sätestatud kvalifitseerimise nõuete täitmata jätmine ei tooks kaasa kogu pakkumuse tagasilükkamist. Kohtu hinnangul ei olnud kirjeldatud ettepaneku näol tegemist kohtu varasema praktikaga lubatud ühekordse täpsustuse ega ilmsete tehniliste vigade parandusega, vaid sisulise muudatusega, mis sarnaneb pigem uue pakkumuse esitamisega.⁵ Ka viidatud kaasuses võinuks pakkuja teatud riigihanke osades kvalifitseeruda, kuid pakkuja ise seda pakkumusega esitatud tahteavalduses selliselt ei avaldanud.

¹ RKHKo 3-3-1-24-13.

² RKHKo 3-25-806, p 15.

³ EK C- C-927/19: „Ecoservice Klaipėda“ UAB versus „Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras“ UAB, p 94.

⁴ RKHKo 3-19-1501.

⁵ EK C-324/14, p-d 67–68.

Tähtsust ei oma asjaolu, kas tegelikkuses vaidlustajal nõutav leping on või mitte

18. Hankija otsuse õiguspärasust ei väära vähimalgi määral ka asjaolu, et vaidlustajal võib lisaks hankepassis esitatud referentslepingutele olla lepinguid, mis Referentslepingu tingimuse täidavad.
19. Senises vaidlustuskomisjoni- ja kohtute praktikas juurdunud seisukohtade järgi toimub pakkumuste ning ettevõtjate kvalitatiivse valiku kontroll **ettevõtja enda poolt esitatud andmete alusel**.⁶ Seepärast ei pea ega ka võrdse kohtlemise tagamiseks ei tohi hankija asuda ise aktiivselt otsima andmeid, mis pakkuja või pakkumuse nõuetele vastavust kinnitaksid.⁷ Nii luges ringkonnakohus lubamatuks pakkuja spetsialisti varasemat töökogemust puudutavate andmete asendamist uute RHAD tingimust täitvate andmetega, kuna see toonuks kaasa mittevastava pakkumuse muutumise nõuetele vastavaks.⁸ Kuigi ka selles kaasuses tõendas pakkuja ära tema spetsialistil nõutud kogemuse olemasolu, siis kohtu selgitusel kontrollib hankija pakkumuse vastavust talle hankemenetluse käigus esitatud dokumentide põhjal ning hankijal puudub kohustus aktiivselt otsida teavet selle kohta, kas on olemas andmeid, mis siiski pakkumuse nõuetele vastavust kinnitavad.⁹
20. Eeltoodud põhjusel ei tingi hankija oma-algatuslikku kvalifikatsiooni tõendavate andmete otsimist ka asjaolu, et vaidlustaja on hankepassis kinnitanud enda vastavust kõigile kvalifitseerimise tingimustele. Pakkuja üldine kinnitus nõuetele vastavuse kohta ei asenda riigihankes nõutud andmete esitamist ega muuda nõuetele mittevastavaid andmeid nõuetele vastavaks. RHS § 104 lg 7 alusel saab täpsustada ja selgitada saab vaid andmeid, mis on hankepassis esitatud.¹⁰
21. Samamoodi ei tulene hankijale kohustust otsida hankepassis esitatud referentslepingute sobimatuse korral andmeid sobivate lepingute kohta vaidlustaja viidatud RHS § 104 lg-st 11. Õiguskirjanduse ja vaidlustuskomisjoni ning kohtute praktika kohaselt ei ole viidatud sätte eesmärk see, et hankija asuks pakkuja hankepassis esitamata andmeid andmekogust otsima ning otsustama pakkuja asemel, milliste andmetega pakkuja kvalifikatsiooni tõendada.¹¹ Hankija ei pea oletama, kas pakkujal on lisaks esitatud dokumentidele veel dokumente ja andmeid.¹² Näiteks olukorras, kus hankija oli sätestanud kvalifitseerimise tingimusena nõude hooldustöö tegemisele ja nõudis tingimusele vastavuse tõendamiseks tööde või lepingute andmete esitamist hankepassis, selgitas VAKO, et RHS § 104 lg 11 kohaldamise eeldus saaks olla vähemalt see, et pakkuja on mingi lepingu hankepassis nimetanud. Hankija ei saa asuda registriandmete kohta selgitusi küsima lepingute kohta, millele tuginemisele pole pakkuja hankepassis isegi viidanud.¹³ Seega, kui hankepassis puuduvad nõutud andmed, ei saa hankija eeldada või uurida, kas pakkujal siiski on midagi esitada.¹⁴
22. Seega ei olnud hankijal õigust ega veelgi vähem kohustust Riigihankes otsuste tegemisel Referentslepingu tingimuse kohta hiljem esitatud uue lepingu andmeid arvesse võtta.

Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise ning kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise ning kvalifitseerimise otsuste õiguspärasus

23. Kuna hankija on põhjendatult jätnud vaidlustaja kvalifitseerimata, on õiguspärased ka kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise ning kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise ning kvalifitseerimise otsused.

⁶ TlnRko 3-23-40, p-d 9-10; 3-25-2121 p 23, 27; TlnRgko 3-19-631, p 15-16; VaKo 56-19/204376 p 13.2.; VAKO 23.12.2024, 235-24/285420, p 12.2.

⁷ Samas.

⁸ TlnRko 3-23-40, p-d 9-10.

⁹ Samas.

¹⁰ VAKO 23.12.2024, 235-24/285420, p 12.2, TlnRko 3-19-631, p 15.

¹¹ Riigihangete seaduse kommenteeritud väljaanne. Koost: M.A. Simovart, M. Parind, E. Fels. Juura 2025, § 104 komm 51. VAKO 23.12.2024, 235-24/285420, p 12.3; 05.12.2024, 214-24/284814, p 7.4; 06.01.2025, 246-24/281156, p 10.

¹² RKHKo 3-3-1-24-1, p 22.

¹³ VAKO 23.12.2024, 235-24/285420, p 12.3.

¹⁴ Riigihangete seaduse kommenteeritud väljaanne. Koost: M.A. Simovart, M. Parind, E. Fels. Juura 2025, § 104 komm 51.

III MENETLUSLIKUD KÜSIMUSED

24. **Menetluskulude jaotus.** Kolmas isik palub jätta menetluskulud vaidlustaja kanda ning vaidlustuse rahuldumata jätmise korral mõista vaidlustajalt kolmanda isiku kasuks välja viimase lepingulise esindaja kulud vastavalt edaspidiselt esitatavale nimekirjale.
25. **Lepinguline esindaja.** Kolmanda isiku lepinguline esindaja kinnitab enda õigust kolmanda isiku esindamiseks käesolevas asjas ning palub kogu menetlusposti saata otse lepingulisele esindajale.
26. **Kirjalik menetlus.** Kolmas isik on nõus asja läbivaatamisega kirjalikus menetluses.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Diana Minumets
vandeadvokaat